

Đề cương về văn hóa thể hiện ý chí, nguyện vọng của cả dân tộc

06:13 28/02/2023

Sự ra đời của Đề cương về văn hóa Việt Nam năm 1943 đã kịp thời đáp ứng yêu cầu đòi hỏi của thực tiễn cách mạng; thể hiện ý chí, nguyện vọng của cả dân tộc, trở thành ngọn cờ tập hợp, cổ vũ nhân dân ta, nhất là tầng lớp trí thức, văn nghệ sĩ hăng hái tham gia sự nghiệp cách mạng của Đảng, đóng góp quan trọng làm nên thắng lợi của Cách mạng Việt Nam.

Tại Hội thảo 80 năm Đề cương về văn hóa Việt Nam (1943-2023)-Khởi nguồn và động lực phát triển được tổ chức sáng nay (27/02), Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng Ban Tuyên giáo Trung ương Nguyễn Trọng Nghĩa khẳng định: Hội thảo được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Ban Tuyên giáo Trung ương, Hội đồng Lý luận Trung ương, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh chủ trì, phối hợp với Văn phòng Trung ương Đảng, các cơ quan liên quan và các địa phương chuẩn bị công phu, kỹ lưỡng, thu hút sự quan tâm tham gia đông đảo của các nhà quản lý, các nhà khoa học, văn nghệ sĩ và sự đồng tình, cổ vũ của dư luận xã hội.

Toàn cảnh hội thảo. Ảnh chinhphu.vn.

Đồng chí Nguyễn Trọng Nghĩa cho rằng, các ý kiến tham luận tại Hội thảo hết sức sâu sắc, thảo luận bàn tròn của các chuyên gia, nhà nghiên cứu, nhà quản lý tập trung vào 2 nhóm vấn đề cơ bản: Giá trị lý luận và thực tiễn của Đề cương về văn hóa Việt Nam; Văn hóa, con người Việt Nam - Nền tảng tinh thần, động lực phát triển đất nước trong giai cách mạng đoạn mới.

Khẳng định giá trị to lớn, toàn diện của Đề cương

Hội thảo đã thống nhất đánh giá ý nghĩa lịch sử, giá trị to lớn, mang tầm thời đại và sức sống lâu dài, bền vững của Đề cương về văn hóa Việt Nam trước yêu cầu của tình hình cách mạng trong nước. Thực hiện chủ trương của Trung ương Đảng và đồng chí Nguyễn Ái Quốc, Đề cương về văn hóa Việt Nam do đồng chí Tổng Bí thư Trường Chinh khởi thảo được thông qua tại Hội nghị Ban Thường vụ Trung ương họp từ ngày 25-28/2/1943. Đề cương đã thể hiện sự kiên định và vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Marx-Lenin vào điều kiện thực tiễn cách mạng Việt Nam. Khẳng định văn hóa là một trong ba mặt trận (kinh tế, chính trị, văn hóa) ở đó, người Cộng sản phải hoạt động và làm cách mạng văn hóa.

Đề cương cũng đã đề cập rõ nhiệm vụ trước mắt của các nhà văn hóa yêu nước Việt Nam là phải chống lại văn hóa phát xít, phong kiến lạc hậu, nô dịch văn hóa ngu dân, phỉn dân.

Đề cương đề cập toàn diện và sâu sắc những vấn đề có tính nền tảng về nguyên tắc, phương châm, phương hướng xây dựng nền văn hóa Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

"Hội thảo hôm nay cùng với thành quả đã nghiên cứu và những tư liệu lịch sử đã công bố, một lần nữa chứng minh và khẳng định giá trị to lớn, toàn diện của Đề cương về văn hóa Việt Nam đối với sự nghiệp cách mạng vẻ vang của dân tộc ta dưới sự lãnh đạo của Đảng", đồng chí Nguyễn Trọng Nghĩa khẳng định.

Theo đồng chí Nguyễn Trọng Nghĩa, sự ra đời của Đề cương đã kịp thời đáp ứng yêu cầu đòi hỏi của thực tiễn cách mạng; thể hiện ý chí, nguyện vọng của cả dân tộc, trở thành ngọn cờ tập hợp, cổ vũ nhân dân ta, nhất là tầng lớp trí thức, văn nghệ sĩ hăng hái tham gia sự nghiệp cách mạng của Đảng, đóng góp quan trọng làm nên thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám năm 1945, sau đó là chiến thắng Điện Biên Phủ lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu năm 1954. Và đại thắng mùa Xuân năm 1975 giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước, đưa đất nước ta ngày càng vững vàng trên hành trình đổi mới và phát triển.

Ảnh: VGP/Nam Nguyễn.

Với những luận điểm khoa học và thuyết phục, Đề cương có ý nghĩa lý luận sâu sắc mang tầm thời đại và có vai trò là cương lĩnh đầu tiên của Đảng về văn hóa, là sự khai phá mở đường, là nền tảng lý luận của Đảng. Thực tiễn đã khẳng định những đóng góp quan trọng của Đề cương đối với việc hình thành và phát triển văn hóa Việt Nam thời đại Hồ Chí Minh. Dưới ánh sáng của Đề cương, Đảng, Nhà nước, nhân dân ta trong đó có đội ngũ trí thức, văn nghệ sĩ đã dày công xây dựng nền văn hóa mới đạt được những thành tựu to lớn, toàn diện, nhất là trên các lĩnh vực khoa học công nghệ, giáo dục đào tạo, văn học nghệ thuật. Trưởng thành từ trong khói lửa của chiến tranh, đến thực tiễn sôi động của công cuộc đổi mới đất nước và hội nhập quốc tế sâu rộng ngày hôm nay, đội ngũ trí thức văn nghệ sĩ nước nhà ngày càng hùng hậu, có sự kế thừa và phát triển vững chắc qua các thế hệ, đóng góp hết sức quan trọng để đất nước ta có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín như ngày hôm nay.

Trên cơ sở đánh giá một cách khoa học, toàn diện, khẳng định những quan điểm cốt lõi của Đề cương đến nay vẫn còn nguyên giá trị kể cả lý luận và thực tiễn, Hội thảo đã phân tích, chỉ rõ quá trình vận dụng, kế thừa, phát huy, phát triển các vấn đề cốt lõi của Đề cương để hoàn thiện đường lối văn hóa của Đảng trong suốt 80 năm qua. Trên cơ sở kiên định, nhất quán những nền tảng của Đề cương, qua từng giai đoạn lịch sử, phù hợp với yêu cầu nhiệm vụ của cách mạng, Đảng ta đã kịp thời điều chỉnh, bổ sung, phát triển tư duy lý luận nâng cao năng lực lãnh đạo chỉ đạo trong thực tiễn.

Qua Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ đi lên CNXH cũng như qua các nghị quyết của các kỳ đại hội Đảng và các nghị quyết chuyên đề về văn hóa, chúng ta có thể khẳng định rằng định hướng chiến lược của Đề cương, nhất là 03 nguyên tắc "Dân tộc hóa", "Đại chúng hóa", "Khoa học hóa" đã được Đảng ta nhận thức ngày càng sâu sắc, đầy đủ hơn về bản chất, ý nghĩa, vai trò và tầm quan trọng của văn hóa trong đời sống xã hội, trong công cuộc xây dựng và phát triển đất nước XHCN. Đảng ta đã xác định văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội. Sau này, văn kiện Đảng tiếp tục khẳng định "Văn hóa phải thật sự là nền tảng tinh thần vững chắc của xã hội" đồng thời văn hóa là sức mạnh nội sinh quan trọng trong sự phát triển của đất nước.

Trong xây dựng văn hóa, trọng tâm là chăm lo xây dựng con người

Đảng chủ trương xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, thống nhất trong đa dạng của cộng đồng các dân tộc Việt Nam với các đặc trưng cơ bản: Dân tộc, dân chủ, khoa học và nhân văn. Trong lý luận cũng như thực tiễn, văn hóa ngày càng được coi trọng, đặt ngang hàng với kinh tế, chính trị; là nhân tố điều tiết, đóng vai trò quan trọng, đáp ứng yêu cầu phát triển nhanh và bền vững của đất nước. Đảng ta nhận thức ngày càng toàn diện hơn về con người, khẳng định con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của cách mạng, của công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đồng thời nhấn mạnh, phát triển văn hóa vì sự hoàn thiện nhân cách con người và xây dựng con người để phát triển văn hóa.

Trong xây dựng văn hóa, trọng tâm là chăm lo xây dựng con người có nhân cách, lối sống tốt đẹp, phát triển hài hòa giữa kinh tế và văn hóa; chú ý đầy đủ được yếu tố văn hóa và con người trong phát triển kinh tế. Xây dựng văn hóa trong Đảng, cơ quan Nhà nước và cả hệ thống chính trị để tạo động lực, niềm tin và lan tỏa mạnh mẽ trong nhân dân. Xây dựng phát triển văn hóa là sự nghiệp của toàn Đảng, toàn dân dưới sự lãnh đạo của Đảng do Nhà nước quản lý, nhân dân là chủ thể sáng tạo và đội ngũ trí thức giữ vai trò rất quan trọng.

Theo đồng chí Nguyễn Trọng Nghĩa, trên cơ sở khẳng định những giá trị, ý nghĩa to lớn của Đề cương, Hội thảo đã tập trung phân tích yêu cầu, nhiệm vụ, khả năng và giải pháp tích cực tiếp tục nghiên cứu, kế thừa và phát triển các quan điểm của Đề cương vào thực tiễn phát triển văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu phát triển nhanh và bền vững của đất nước.

Hội thảo đã kế thừa vận dụng những quan điểm cốt lõi của Đề cương, nhất là 3 nguyên tắc cơ bản đó là "Dân tộc hóa", "Đại chúng hóa", "Khoa học hóa" để nghiên cứu, tổng kết, làm rõ sâu sắc hơn nữa nội hàm và mục tiêu xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc trong tình hình mới.

Đồng thời, tiếp tục nghiên cứu chính sách phát triển văn hóa, tạo hành lang pháp lý để khơi thông mọi tiềm năng, nguồn lực cho phát triển văn hóa dưới sự lãnh đạo của Đảng và quản lý của Nhà nước. Tập trung thể chế hóa nhiệm vụ và giải pháp trong Nghị quyết Hội nghị lần thứ IX Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về xây dựng phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước và Kết luận số 76 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Nghị quyết của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước.

Đặc biệt là tiếp tục quán triệt và thực hiện có hiệu quả bài phát biểu rất sâu sắc, toàn diện của đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng tại Hội nghị Văn hóa toàn quốc vào tháng 11/2021. Tập trung nghiên cứu và triển khai toàn diện, đồng bộ, có hiệu quả các hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa và chuẩn mực con người Việt Nam gắn với giữ gìn và phát triển hệ giá trị gia đình Việt Nam trong thời kỳ mới. Tiếp tục huy động và phát huy hiệu quả các nguồn lực của doanh nghiệp và của toàn xã hội cả trong và ngoài nước để đầu tư cho phát triển văn hóa.

Chú trọng chăm lo xây dựng văn hóa trong Đảng, trong các cơ quan Nhà nước và đoàn thể. Trọng tâm là xây dựng đội ngũ cán bộ đảng viên, công chức, viên chức có năng lực, có phẩm chất đạo đức, tận tụy, hết lòng, hết sức phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân; nêu cao ý thức thượng tôn pháp luật, dân chủ đi đôi

với kỷ cương, tự do cá nhân gắn liền với trách nhiệm xã hội và nghĩa vụ công dân; ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống trong một bộ phận cán bộ, đảng viên, công chức. Coi trọng xây dựng văn hóa trong kinh tế, phát huy vai trò chủ thể trung tâm là con người trong quá trình phát triển kinh tế-xã hội; xây dựng văn hóa doanh nghiệp, văn hóa doanh nhân với ý thức tôn trọng pháp luật; giữ chữ tín, cạnh tranh lành mạnh vì sự phát triển bền vững và bảo vệ vững chắc Tổ quốc. Đề cương đã trở thành một phần rất quan trọng trong đời sống chính trị, văn hóa của dân tộc ta.

Theo Chinhphu.vn